

Говор првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића на седници Савета безбедности Уједињених нација на којој је разматран извештај генералног секретара о раду УНМИК-а:

„Поштовани господине председниче,
Цењени чланови Савета безбедности,

Дозволите ми да се на почетку захвалим генералном секретару Гутерешу и специјалном представнику генералног секретара Танину на поднетим извештајима, као и посвећеном раду на реализацији мандата УНМИК-а, у складу са резолуцијом Савета безбедности 1244 (1999). Желим такође да се захвалим Кини која је према устаљеној динамици уврстила овај састанак на дневни ред и чланицама Савета безбедности које подржавају континуирано разматрање овог питања.

У августу нисмо имали редовну седницу посвећену УНМИК-у и не могу да не изразим незадовољство због одлуке Велике Британије да као председавајућа не уврсти у програм рада Савета безбедности ову тачку уз објашњење да је ситуација мирна и да се на терену ништа не дешава. Желим да искористим ову прилику да укажем зашто сматрамо да је то погрешан приступ и зашто сматрамо да је управо у овом тренутку неопходно да ова тема остане високо на агенди Савета безбедности. На расправу о томе да ли је потребно одржати седницу или не потрошили смо много више од три сата, колико седница СБ уобичајено траје. Створена је непотребно лоша атмосфера између Београда и Приштине, али и подела међу чланицама СБ. Дошло се у ситуацију да усвајање програма рада СБ буде доведено у питање, што свакако није добро ни за решење овог питања, а ни генерално за ово тело.

Желим да подсетим да је чланство у СБ велика привилегија, али исто тако и велика одговорност и да чланице морају да учине све како би се очували међународни мир и безбедност. УН и државе чланице не жале време ни труд годинама уназад у раду на превенцији конфликта и на свима нама је велика одговорност да учинимо све чим уочимо прве сигнале како бисмо спречили да нестабилност прерасте у конфликт. У овом случају се, пак, сусрећемо са ситуацијом да се запоставља напола решен проблем. Конфликт је далеко иза нас, али исто тако смо далеко од стабилне и безбедне ситуације која више не захтева пажњу овог тела. Прогласити ову тему "мање важном" у време када интензивно покушавамо да пронађемо трајно и одрживо решење уз велику подршку важних актера

међународне заједнице, у најмању руку је контрапродуктивно.

Ми и даље верујемо да је око питања фреквенције разматрања ове теме у СБ потребно да се постигне договор свих чланица и да се овде не ради о техничкој ствари. Подсећам да је Србија покушала на конструктиван начин да допринесе споразумном решењу и да смо спремни да у том духу наставимо да разговарамо са свим заинтересованим странама.

Поштовани председниче,

Са жаљењем могу да констатујем да се ништа суштински позитивно није догодило у периоду од последње седнице СБ - Заједница српских општина, која представља стуб Бриселског споразума, није формирана сада већ више од 2000 дана, нису створени услови за повратак 200.000 интерно расељених лица, није почео са радом Специјални суд, док скоро годину дана од убиства Оливера Ивановића није пронађен починилац овог гнусног злочина. Ништа од тога се није десило. А тешко је рећи било шта позитивно и о ономе што се догодило, а то су груба кршења резолуције овог уваженог тела, нове провокације и нови инциденти. Издвојићу само неке:

- Тзв. Скупштина Косова усвојила је законе којима ће практично бити омогућена трансформација „КБС“ у оружане снаге. Упркос упозорењима и сталном позивању међународне заједнице на опрез, а уз потпуно игнорисање интереса и ставова српске заједнице на Косову и Метохији, власти у Приштини не одустају од стварања оружаних снага. Република Србија се изричито противи оваквим унилатералним актима, јер је јасно да је реч о снагама које би имале све атрибуте и надлежности војске, без обзира на њихов назив. Подсећам да је, према резолуцији 1244 СБ УН и Војно-техничком споразуму, КФОР једина легална војна формација на КиМ, која је уједно важан гарант спровођења Бриселског споразума и практично једини гарант безбедности и опстанка Срба, њихове имовине, верске и културне баштине. Желео бих да истакнем да је неприхватљиво да се у тренуцима док се води дијалог о проналажењу решења, истовремено доносе тако радикалне и далекосежне једностране одлуке и очекујем од чланица Савета безбедности да ову самовољну одлуку Приштине осуде.

- Председнику Републике Србије Александру Вучићу током посете Косову и Метохији, 8. и 9. септембра о.г, није омогућено да посети место Бање у српској енклави, јер су приштинске власти у последњем тренутку промениле првобитну одлуку и поред његових јасних порука мира и позива за проналажењем одрживог решења за Косово и Метохију.

- Упад специјалних полицијских снага на језеро Газиводе најдрастичнији је пример провокације. Шездесет маскираних припадника специјалне јединице РОСУ, с дугим цевима, заузели су језеро и хидроцентралу Газиводе на северу КиМ како би омогућили посету Хашима Тачија. Бојим се да је једини циљ ове неразумне акције био покушај провокације и застрашивање српског народа на Косову и Метохији, и то не по први пут. Дозволите да истакнем да се и овде ради о јасном кршењу Резолуције СБ УН 1244 и Бриселског споразума. Ја сам лично, као премијер, заједно са Кетрин Ештон, Хашимом Тачијем и Александром Вучићем, приликом потписивања Бриселског споразума 2013. године, присуствовао састанку у НАТО-у када је договорено да никакве безбедносне

снаге Косова не могу да дођу на север док се не испуне два услова - први је да буде обавештен КФОР, а други да се о томе обавесте и сагласе председници српских општина на северу КиМ, што није испуњено. Сматрамо да је реаговање КФОР и ЕУ било неадекватно и у најмању руку непримерено њиховој улози и мандату. Ескалација је избегнута захваљујући смирености наше стране, порукама председника Републике Србије, као и уздржаности Срба са севера Косова и Метохије који су били узнемирени, али и показали зрелост не насевши на провокације. Оно што је додатно забрињавајуће у случају Газиводе је порука која се шаље. Језеро и хидроцентрала Газиводе су стратешки важно питање и за нас и за приштинску страну, међутим, Приштина није спремна да разговара о суштинским решењима. У том смислу је индикативан и недавни покушај угрожавања рада „Електромреже Србије“ и намера Приштине да преузме енергетску инфраструктуру на северу Косова и Метохије. Подсетићу вас да је енергетика тема бриселског дијалога, и да смо ми више пута изражавали забринутост због тога што Приштина, иако није испунила обавезе које се тичу регистрација две енергетске компаније на северу КиМ, предузима радње којима угрожава енергетску стабилност читавог региона.

- У претходна два извештајна периода догодило се и то да су представници Приштине решили да направе пут који ће проћи кроз специјалну заштићену зону манастира Дечани. Манастира који потиче из 14. века и који представља део светске културне баштине УНЕСКО, а у чије је "двориште" Приштина послала булдожере. Искористио бих прилику да се захвалим представницима међународне заједнице који су правовременом реакцијом осујетили овај необјашњиви потез Приштине.

- Поново се догодио низ напада на Србе и њихову имовину, укључујући и на оне који су кренули да посете гробове својих најближих и децу која су се играла у парку. За разлику од Извештаја генералног секретара УН, Мисија ОЕБС-а на Косову је у свом недавном извештају регистровала 173 инцидента усмерена на припаднике неалбанских заједница, само у периоду од јануара до јуна ове године, уз оцену да укупан број инцидената представља повећање од скоро 20% у односу на претходни шестомесечни период.

Ово су само неки примери инцидената који нарушавају безбедност на Косову и Метохији и додатно компликују ионако сложену ситуацију. Морам признати да је нејасно како неко овакву ситуацију може да окарактерише као стабилну. Или можда "стабилна ситуација" подразумева да су напади на Србе допуштени и сасвим нормална ствар, да их је било, да ће их бити, те да је то нешто што не захтева пажњу и реаговање.

Велики број ових напада усмерени су управо на интерно расељена лица и повратнике. Како да се очекује и најмањи напредак у процесу повратка расељених, ако у 21. веку, у Европи, још увек говоримо о томе да највећи изазов за повратак представља безбедносна ситуација, јер су повратници директна мета етнички мотивисаних напада. Арбитрарна хапшења, односно хапшења повратника по лажним пријавама, физички напади и рањавање, каменовање верника и напади на свештенике, уништавање имовине, исписивање узнемирујућих графита, скрнављење спомен плоча, национална и верска мржња, провокације, институционална дискриминација, недостатак владавине права, укључујући по питању независности судства, дужине трајања поступака, неадекватне

заштите доказа и сведока, неизвршења судских одлука - то је оно са чиме се данас на КиМ сусрећу они који покушају да се врате у своје домове. Последњи Извештај генералног секретара пропустио је да спомене око 200 хиљада интерно расељених лица која ни након 19 година због оваквих неприхватљивих појава нису остварили своја права.

Оцени о стабилној ситуацији свакако не доприноси ни број бораца са Косова у редовима терориста у вези са чим забринутост у свом извештају износи и Генерални секретар. Оно што посебно представља аларм за узбуну је да је једна од ових група планирала терористички напад у већински српским заједницама, па и против КФОР-а.

Господине председниче,

Још једна важна и осетљива тема је питање сексуалног насиља у конфликтима. Србија најоштрије осуђује овај ужасан вид насиља и сматра да сви починиоци морају бити кажњени, а жртвама пружена адекватна заштита и помоћ. Број жртава сексуалног насиља у конфликтима не умањује стравичан ефекат оваквог вида насиља на сваку жртву појединачно, али исто тако, спекулисање бројевима не доприноси остваривању правде и води политизацији и успоравању процеса помирења у постконфликтним друштвима. Подаци из Извештаја који се позивају на Комисију за верификацију и признавање статуса жртава сексуалног насиља на КиМ, где је од 782 пријаве 137 прихваћено, указују на то да представници Приштине годинама уназад пред овим цењеним телом износе неистине, позивајући се при томе на Светску здравствену организацију која ове податке уопште не поседује. Више пута смо на овим састанцима чули наводе о 20.000 жртава сексуалног насиља, уз тенденцију успостављања "хијерархије жртава" по етничкој, верској и другој припадности. Као да су српске жртве „мање важне“, као да је сексуално насиље над припадницима српске националности оправдамо и некажњиво. У таквој атмосфери оправдавања злочина против Срба могуће је и да тзв. влада Косова донесе одлуку да шеф преговарачког тима у дијалогу са Београдом буде Фатмир Љимај, један од команданата ОБК, који је на основу изјава Албанаца, браће Мазреку, сведока и саучесника у злочину, лично силовао и убио више Српкиња у селу Клечка. Понављам, Србија сматра да се решавању овог питања мора приступити без политизације, уз уважавање сваке жртве.

Поштовани председниче,

Не могу да се овом приликом не осврнем и на писмо које је одлазећа амбасадорка САД упутила генералном секретару УН захтевајући да иницира стратешки преглед УНМИК којим би се започела излазна стратегија мисије. Више пута се на овим седницама чуло да је УНМИК испунио свој мандат и да више није потребан уз аргументе да је тзв. "Косово" изградило демократске институције, као и да се поштују владавина права и људска права.

Опет морам да поставим питања свима који ове аргументе износе:

- Да ли је по вама прихватљиво да демократске институције не примењују постигнуте договоре и преузете обавезе?

- Да ли за вас демократију представља бацање сузаваца у парламенту, што већ годинама гледамо у Приштини?
- Да ли је по вама владавина права то што Приштина свако мало помилује осуђене злочинце за најозбиљнија кривична дела попут припадника Дреничке групе?
- Да ли се може прихватити као нормално застрашивање повратника, напади на представнике мањинских заједница и њихова свакодневна дискриминација?
- Да ли је повратком 1,9 процената ИРЛ достигнут жељени стандард поштовања људских права? Да ли је то довољан број да се од даљег повратка одустане? Да ли то значи да је протеривање 200,000 Срба готова ствар? Да ли то више не треба да спомињемо?
- Шта је са судбином преко 1 500 несталих Срба?

Све ово је, даме и господо, за неке неугодна, али и непобитна истина. Готово сви за овим столом подржавају међународно присуство у БиХ, где је општа ситуација неупоредива и где безбедност грађана, сложићете се, није угрожена. Како је онда тамо потребно међународно присуство, а на Косову и Метохији није? Ја могу да се сложим да је ситуација на Косову значајно другачија него 1999. или 2009, али и Мисија је другачија него тада. Тврдити, ипак, да је она непотребна и да је испунила своју сврху, далеко је од реалности. С обзиром на то да је мандат УНМИК-а у надлежности управо овог уваженог тела, желим овом приликом да поставим питање да ли је и шта генерални секретар одговорио амбасадорки Хејли.

Цењене чланице Савета безбедности,

Неки од вас сматрају да је статус Косова завршена прича, али исто тако многи сматрају да није. Многе државе своју одлуку о признању ЈПНК преиспитују и 10 држава је до сада променило одлуку јер су схватиле да нису биле довољно упознате са ситуацијом и да је неходно дати шансу дијалогу. Ускоро би овај број могао значајно да порасте, а да се број држава које су признале ЈПНК спусти испод половине чланица УН-а. Одлуке о повлачењу признања се од стране Приштине и појединих држава осуђују, а лобирање Србије квалификује као провокација. Са друге стране, за њих је лобирање Приштине за нова признања легално и не представља провокацију. За њих провокација нису ни позиви на непоштовање суверенитета и територијалног интегритета пуноправне чланице УН које можемо чути од појединих држава за овим столом. Значи, ви можете да лобирате да земље признају Косово, а Србија не сме да позива земље да повуку признање? Рекло би се да нешто у овом резонувању није у реду. Приштина је у маниру очајника прошле недеље увела додатни порез од 10% на производе из Србије као казну за наше спољнополитичке активности, кршећи при томе најгрубље правила ЦЕФТА којом тренутно председава, што су врло оштро осудили сви међународни актери, укључујући и ЕУ. С овом одлуком приштинских власти се не слаже чак ни Хашим Тачи.

Уместо да се усредсреди на дијалог, Приштина је фокусирана на покушаје да оствари чланство у међународним организацијама, мислећи да ће тако доказати државност, а не схватајући да то није пут који води ка било каквом решењу. Напротив, неутемељеност њених захтева, њихова директна супротстављеност основним принципима међународног права, само доводе до политизације ових организација, подела и беспотребног расипања енергије. С тим у вези дозволите ми да наведем само један очигледан пример - захтев тзв.

Косова за чланство у Интерполу. Аргумент који Приштина често користи је да не може да сарађује са Интерполом због тога што није његов члан. Колико је ова тврдња потпуно неоснована говори управо податак из Извештаја Генералног секретара где се као редовна активност наводи да је УНМИК наставио да обезбеђује комуникацију између ПИС у Приштини и Интерпола. Ова сарадња се, у складу са Меморандумом о разумевању између Интерпола и УНМИК-а, одвија већ више од 15 година. Кампања Приштине, потпомогнута од стране појединих држава, којом питање чланства тзв. Косова у Интерпол покушава да прикаже као питање безбедности и борбе против криминала је неоснована и не може се подржати. Јасно је да се ради о исључиво политичким аспирацијама, те стога позивам чланице да не подрже захтев Приштине.

Господине председнице,

Околности су учиниле да се моје излагање можда чини суморним и негативним, али ја желим да ово обраћање завршим позитивним порукама. ЕУ је на недавно одржаној дебати СБ о јачању мултилатерализма између осталог нагласила да смо "из искуства научили да је за одрживи мир увек потребно договорено политичко решење". Србија се са овим у потпуности слаже и најискреније је заинтересована за постизање компромиса за питање Косова и Метохије. Ми смо опредељени за проналажење обострано прихватљивог решења. Таквог решења не може бити без договора Београда и Приштине, али ни без ваше подршке. У том смислу, ја поново апелујем на све вас да помогнете овај процес, да искористимо моментум и покушамо да направимо искорак. Даље поделе у СБ око овог питања и расправе на тему треба ли нам УНМИК или не свакако не доприносе томе. Одговор на питање да ли су нам потребни састанци СБ и да ли је потребан УНМИК биће дато оног тренутка кад пронађемо обострано прихватљиво решење. А до тада нам остаје резолуција 1244 коју је ово цењено тело донело и коју смо сви дужни да поштујемо. Србија ће, са своје стране, уложити максимални напор да се настави дијалог и да се дође до трајног решења које уважава интересе и српског и албанског народа. Окренимо се тражењу компромиса за будућност, за трајни мир између Срба и Албанаца, за просперитет и Срба и Албанаца, за мир и стабилност читавог региона. Након тога неће нам бити потребан ни УНМИК ни седнице СБ.

И на крају, ових дана обележавамо 100 година од краја Првог светског рата, у којем се Србија борила на страни савезника. Велику победу Србија је платила огромним жртвама. Србија је, према подацима Конференције мира у Паризу 1919. године, изгубила 1.247.435 људи, односно 28 процената целокупног броја становника и 62 процента мушког становништва између 18 и 55 година. Од броја погинулих, 845.000 је цивилно становништво. Скоро сваки десети погинули у Првом светском рату био је Србин.

У знак признања за огромне жртве, тадашњи амерички председник Вудро Вилсон донео је одлуку да се српска застави постави на Белу кућу и све јавне установе САД-а. То се у историји САД-а десило још само једном, са француском заставом, неколико година касније.

Зато је Србији приоритетно стало до мира и стабилности у региону. Да се жртве не забораве, али да се рат више никад не деси.

Захваљујем на пажњи."

{youtube}HMaaSCf1SDk{/youtube}

{joomplucat:1689 limit=10|columns=4}